

Conform
modelelor
stabilite
de ME

BAC

AVIZAT MEN
Lucrarea este avizată
de Ministerul Educației
Naționale prin
OM 3022/08.01.2018.

GEOGRAFIE

Europa – România – Uniunea Europeană
Probleme fundamentale

Octavian Mândruț

Partea I

ELEMENTE DE REPER

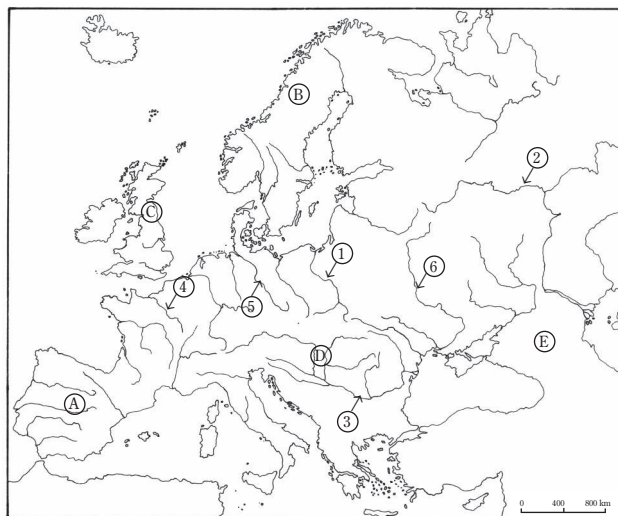
Această parte este destinată fixării unor elemente de reper din geografia Europei, a României și a Uniunii Europene **cu ajutorul suporturilor cartografice**.

Aceste suporturi cartografice (hărți) presupun:

- localizarea geografică a diferitelor elemente fizice și umane pe hărți ale Europei și ale României;
- identificarea poziției elementelor reprezentate (râuri, unități de relief, orașe, regiuni, areale cu diferite resurse, țări, capitale);
- identificarea unor elemente calitative reprezentate pe hartă;
- raportarea suportului cartografic la datele oferite sub alte forme (tabele, grafice, date, diagrame);
- posibilitatea localizării oricărui element (figurat sau nu pe hartă) în raport cu alte elemente ale hărții.

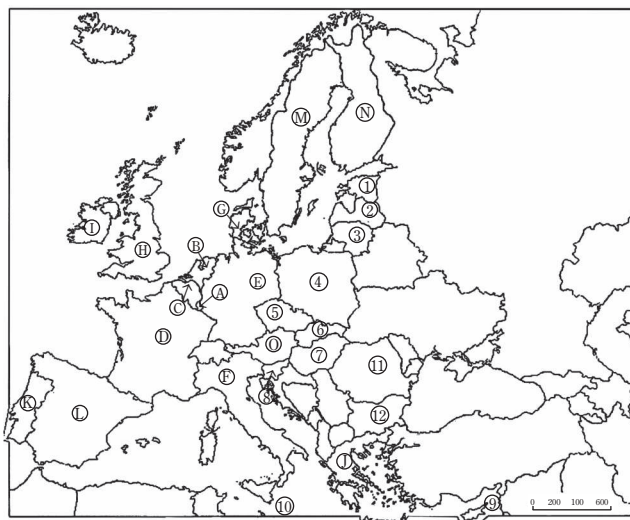
Redăm, mai jos, câteva exemple orientative care nu epuizează însă posibilitățile de amplasare a altor elemente. Acestea reprezintă totodată modele de exerciții.

1. Pe harta de mai jos sunt marcate prin litere (A, B, C...) pozițiile aproximative ale unor unități de relief, iar prin cifre (1, 2, 3...) râuri, fluvii, mări, insule sau peninsule.

Identificați și notați denumirile indicate pe hartă prin cifrele 1, 2, 3, 4, 5 și 6 și prin literele A, B, C, D, E.

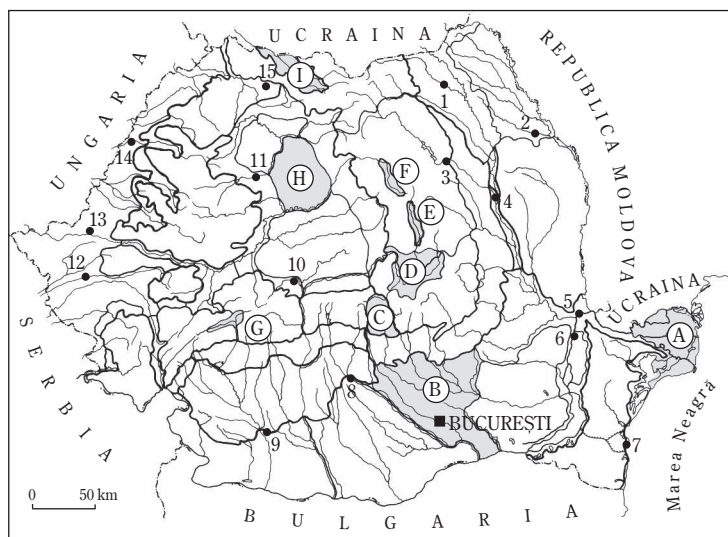
2. Pe harta de mai jos sunt marcate prin litere (A, B, C ...) statele care au făcut parte din Uniunea Europeană înainte de anul 2004, iar prin cifre (1, 2, 3 ...) statele care au aderat în anii 2004 și 2007. Regatul Unit (UK) (H) a părăsit Uniunea Europeană. Cel mai recent stat inclus în UE este Croația.

a. Identificați și notați pe o pagină separată denumirile statelor localizate pe hartă prin literele A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O și prin cifrele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12. Identificați localizarea Croației.

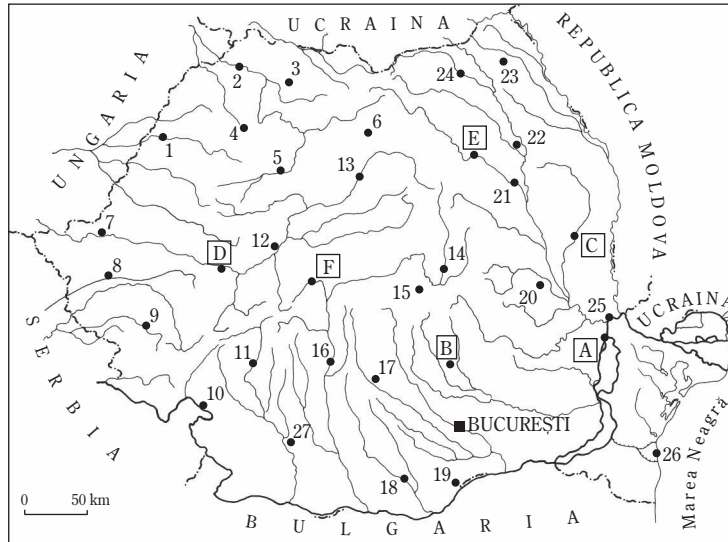
b. Notați, pentru fiecare stat identificat, denumirea capitalei.

3. Pe harta de mai jos sunt marcate prin litere (A, B, C ...) unități sau subunități de relief din țara noastră, iar prin cifre (1, 2, 3 ...) orașe.

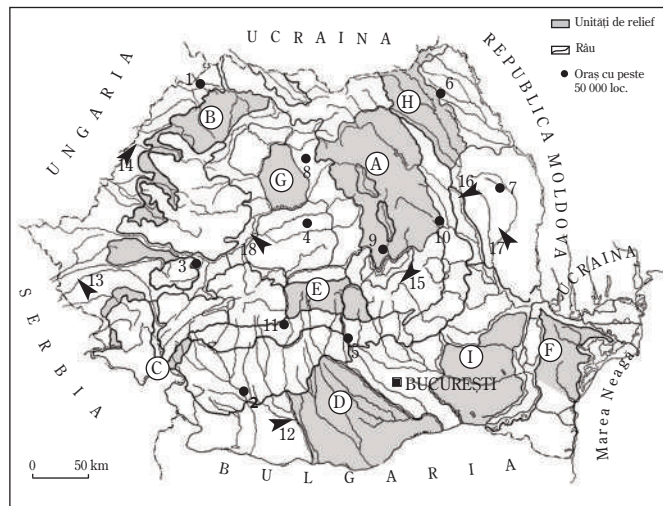
Identificați și notați pe o pagină separată denumirile unităților (sau ale subunităților) de relief localizate pe hartă prin literele A, B, C, D, E, F, G, H, I și ale orașelor localizate prin cifrele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15.

4. Pe harta de mai jos sunt marcate prin cifre și litere orașe din țara noastră cu o populație mai mare de 50 000 de locuitori (sau aproape de acest număr).

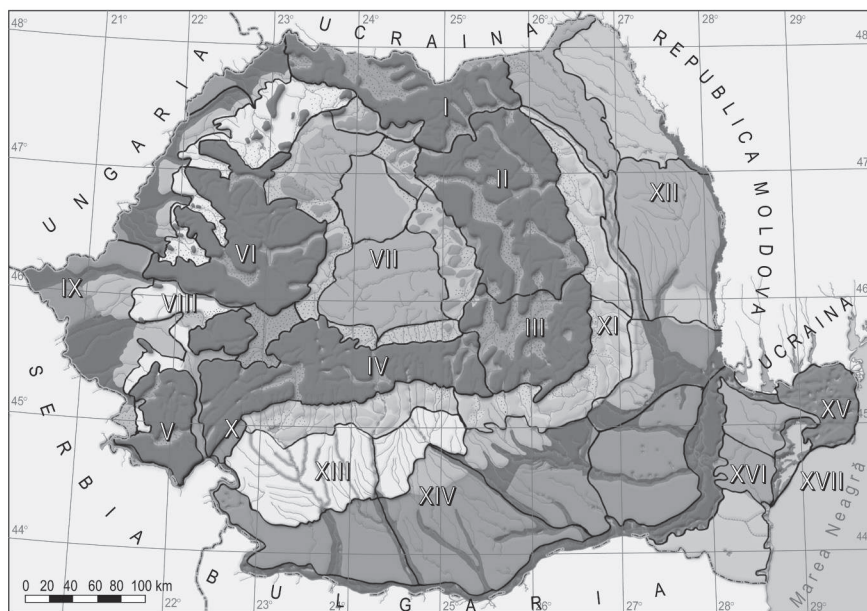

Identificați și notați denumirile orașelor localizate prin cifre (1–27) și litere (A–F).

5. Pe harta de mai jos sunt marcate prin litere (A, B, C) unități de relief sau subunități ale acestora, iar prin cifre de la 1 la 11 orașe și prin cifre (cu săgeți) de la 12 la 18 râuri.

B. România – regiuni geografice

Legendă:

Cifrele de pe hartă reprezintă:

- I. Carpații Maramureșului și Bucovinei
- II. Carpații Moldo-Transilvani
- III. Carpații Curburii
- IV. Carpații Meridionali
- V. Carpații (Munții) Banatului
- VI. Carpații (Munții) Apuseni
- VII. Depresiunea colinară a Transilvaniei
- VIII. Dealurile de Vest

- IX. Câmpia de Vest
- X. Podișul Mehedinți
- XI. Subcarpații
- XII. Podișul Moldovei
- XIII. Piemontul Getic (Podișul Getic)
- XIV. Câmpia Română
- XV. Delta Dunării
- XVI. Podișul Dobrogei
- XVII. Platforma continentală a Mării Negre

Prezentarea fiecărei regiuni (1, 2 ... 17) realizată în continuare urmărește numerotarea corespunzătoare (I, II, ... XVII) marcată pe hartă și are un caracter esențializat și selectiv.

1. Carpații Maramureșului și Bucovinei

Relieful: cea mai înaltă grupă din Carpații Orientali (peste 2300 m în Munții Rodnei); are trei fâșii paralele: a) în vest, munți vulcanici (Oaș, Igniș); b) în centru munți dezvoltăți pe șisturi cristaline (Munții Rodnei, Maramureșului), c) în est munți pe o structură de tip fliș (Obcinele Bucovinei); depresiuni întinse (Maramureș, Dornelor, Câmpulung).

Clima: climat montan, cu influențe oceanice și scandinav-baltice.

Hidrografia: râuri: Tisa (cu Vișeu și Iza), Someșul Mare, Suceava, Moldova, Bistrița; lacuri glaciare în Munții Rodnei.

Vegetația și solurile: etajul fagului, etajul coniferelor; zonă alpină; spodosoluri.

Orașe principale: Baia Mare, Sighetul Marmației, Vatra Dornei, Câmpulung Moldovenesc, Borșa.

Activități economice: exploatarea resurselor forestiere, industria lemnului (Sighetul Marmației, Câmpulung Moldovenesc), exploatarea minereurilor neferoase și prelucrarea primară a acestora; exploatarea materialelor de construcție.

2. Carpații Moldo-Transilvani

Relieful: altitudini mijlocii față de celelalte sectoare ale Carpaților Orientali; altitudinea maximă 2100 m – Munții Călimani; în vest – munți vulcanici (Călimani, Gurghiu, Harghita); în centru – zona cristalină; în est – munții flișului; relief variat (relief vulcanic, relief pe conglomerate); depresiuni importante (Giurgeu, Ciuc, Comănești); alte forme specifice (Munții Ceahlău, Hășmașu Mare, Munții Călimani).

Clima: climat montan cu influențe oceanice (în vest) și inversiuni termice (în depresiuni).

Hidrografia: râuri: Olt, Mureș, Bistrița, Trotuș; lacuri: Izvorul Muntelui, Sfânta Ana, Lacul Roșu.

Vegetația și solurile: etajul coniferelor, amestec conifere–fag; spodosoluri.

Orașe: Piatra-Neamț, Miercurea-Ciuc, Gheorghieni, Toplița, Comănești, Bicz.

Activități economice: minereuri neferoase, roci de construcție, pășuni, suprafețe forestiere, hidroenergie; industria de prelucrare a lemnului, extracția și prelucrarea materialelor de construcție (ciment la Bicz).

3. Carpații Curburii

Relieful: altitudini mai mici față de celelalte grupe ale Carpaților Orientali; altitudinea maximă depășește 1 900 m (1 954 m – Munții Ciucaș); sunt alcătuiți în întregime din fliș (celelalte două fâșii, caracteristice Carpaților Orientali, lipsesc); au un aspect curbat; direcția culmilor montane se modifică de la nord-est spre sud-vest; în interior există o mare depresiune, Depresiunea Brașovului;

Clima: climat montan cu influențe oceanice; inversiuni termice în Depresiunea Brașovului.

Hidrografia: râuri: Olt (cu Râul Negru și Bârsa), Prahova, Teleajen, Buzău.

Vegetația și solurile: păduri de amestec fag – rășinoase, păduri de fag; spodosoluri.

Orașe principale: Brașov, Sfântul Gheorghe, Codlea, Săcele, Zărnești, Târgu Secuiesc, Predeal.

Activități economice: resurse naturale: păduri, pășuni, roci de construcție, lignit; activități și ramuri industriale în principalele orașe; orașul Brașov este un mare nod rutier și feroviar.

4. Carpații Meridionali

Relieful: au cele mai mari altitudini ale lanțului carpatic, cu vârfuri de peste 2 500 m (Vf. Moldoveanu – 2 544 m, Negoiu – 2 536 m); sunt alcătuiți predominant din șisturi cristaline; sunt foarte masivi și puțin fragmentați; la cele mai mari înălțimi există relief glaciar (cu circuri și văi glaciare); sunt intersectați de văi foarte adânci; diviziuni transversale: grupa Bucegi, grupa Făgăraș, grupa Parâng, grupa Retezat–Godeanu.

Clima: climat montan și climat alpin; influențe oceanice.

Hidrografia: râuri: Olt (cu Lotru și Topolog), Sebeș și Strei (cu Râul-Mare), afluenți ai Mureșului, Timiș (cu Bistra), Cerna, Jiu, Argeș și Dâmbovița; lalomița (cu Prahova); lacuri: glaciare, lacuri hidroenergetice (Vidra, Vidraru).

Vegetația și solurile: etaj fag–conifere, etajul coniferelor, zona alpină; spodosoluri.

Orașe principale: Petroșani, Vulcan, Lupeni (în interior) și orașe situate pe margini (Sinaia, Bușteni, Făgăraș, Câmpulung, Hațeg, Oțelul Roșu, Cugir, Sebeș, Sibiu).

Activități economice: resurse: ulei (bazinul Petroșani), hidroenergie, păduri, pășuni, roci de construcție.

Diviziuni principale:

a. Carpații Meridionali la est de Olt (grupele Bucegi – Făgăraș)

Relieful: aici se află situate cele mai mari altitudini din Carpații Meridionali (Vf. Moldoveanu – 2 544 m, Negoiu – 2 536 m); sunt foarte masivi și puțin fragmentați; sunt alcătuiți predominant din șisturi cristaline; au un relief glaciar foarte dezvoltat și expresiv; diviziuni: a) grupa Bucegi (Bucegi, Leaota, Piatra Craiului, Culoarul Rucăr–Bran), b) grupa Făgăraș (Făgăraș, lezer-Păpușa, culmea sudică Ghițu–Frunți, Depresiunea Loviștei).

Orașele principale sunt situate pe margini: Câmpulung, Sinaia, Bușteni, Azuga, Zărnești, Făgăraș, Victoria, Brezoi.

Activități economice: resurse: păduri, pășuni, hidroenergie, roci de construcție; activitățile industriale sunt situate pe margini (industria de prelucrare a lemnului și materialelor de construcție).

b. Carpații Meridionali la vest de Olt (grupele Parâng și Retezat–Godeanu)

Relieful: au altitudini ridicate, cu vârfuri de peste 2 500 m (Parângul Mare – 2 518 m, Peleaga – 2 509 m); spre deosebire de Carpații Meridionali situați la est de Olt, au o dezvoltare mai mare în suprafață; sunt alcătuiți din șisturi cristaline și, pe mici întinderi, din calcare; sunt foarte masivi și puțin fragmentați; la mari înălțimi, au relief glaciar; diviziuni: a) grupa Parâng, b) grupa Retezat–Godeanu, c) între cele două grupe, pe cursul superior al Jiului, se află Depresiunea Petroșani, iar în marginea nordică, pe Strei și Râul Mare, Depresiunea Hațegului.

Orașe: Petroșani, Petrila, Vulcan, Lupeni, Băile Herculane, Brezoi; există, de asemenea, orașe pe margini (Sebeș, Cugir, Sibiu, Oțelul Roșu, Caransebeș, Hațeg, Târgu-Jiu).

Activități economice: resurse: ulei (bazinul Petroșani), hidroenergie, pășuni, păduri, roci de construcție; activități industriale: industria energetică, industria energiei electrice (termocentrala Paroșeni, hidrocentrala Lotru-Ciunget), industria lemnului și a materialelor de construcție.

5. Carpații (Munții) Banatului

Relieful: altitudinile maxime abia depășesc 1 400 m (1 446 m, Vf. Semenic); ca alcătuire petrografică, seamănă mai mult cu Carpații Meridionali decât cu Munții Apuseni; predomină șisturile cristaline, dar apar și roci calcaroase, pe care se dezvoltă fenomene carstice; diviziuni:

a) Munții Poiana Ruscă; b) Munții Banatului; în sud se află Defileul Dunării, cel mai lung defileu din Europa.

Clima: climat montan și de dealuri înalte; influențe oceanice și submediteraneene.

Hidrografia: râuri: Mureș, Bega, Timiș, Nera, Cerna, Caraș, Dunărea; lacuri: lacul de la Porțile de Fier (care este situat în Defileul Dunării).

Vegetația și solurile: etajul stejarului, stejar-fag, specii submediteraneene; cambisoluri.

Orașe: Deva, Hunedoara, Oțelul Roșu, Caransebeș, Reșița, Bocșa, Moldova Nouă, Anina, Oravița.

Activități economice: resurse: minereuri neferoase, roci de construcție (marmură la Ruschița), păduri, pășuni; activități industriale: metalurgia fieroasă (Reșița, Hunedoara), industria constructoare de mașini (Reșița), industria lemnului (Caransebeș).

6. Munții (Carpații) Apuseni

Relieful: altitudinile maxime depășesc 1 800 m (1 848 m – Vf. Bihor); au o alcătuire petrografică foarte complexă: șisturi cristaline, roci vulcanice, calcare, fliș; există o varietate a formelor de relief; relieful carstic ocupă suprafețe întinse și are forme spectaculoase (cursuri subterane, chei, peșteri).

Clima: climat montan și de dealuri înalte; influențe oceanice.

Hidrografia: râuri: Barcăul, Crișul Repede, Crișul Negru, Crișul Alb, Mureș (cu Arieș și Ampoi); lacuri: carstice și hidroenergetice (pe Someșul Mic).

Vegetația și solurile: etajul stejarului, stejar-fag; cambisoluri.

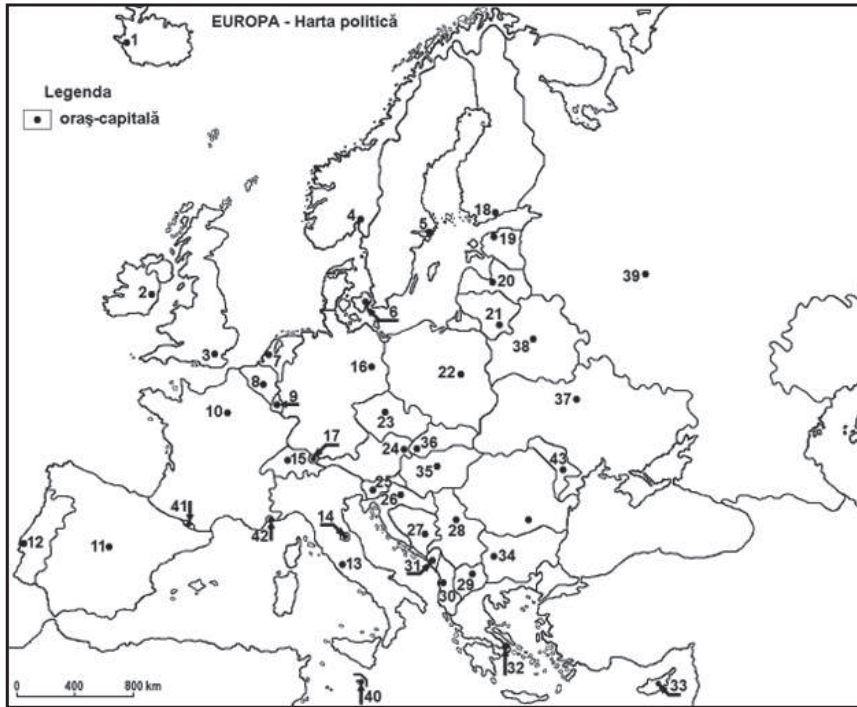
Orașe: Zalău, Aleșd, Beiuș, Alba Iulia, Turda, Cluj-Napoca (toate situate pe margini) și Zlatna, Abrud, Câmpeni, Brad (situate în interior).

Activități economice: resurse: minereuri neferoase (polimetalice, auro-argentifere și bauxită), roci de construcție, păduri, pășuni, hidroenergie; activități industriale: exploatarea și prelucrarea minereurilor polimetalice și auro-argentifere, exploatarea rocilor de construcție (marmură, calcare), industria materialelor de construcție, economia forestieră.

Partea a III-a

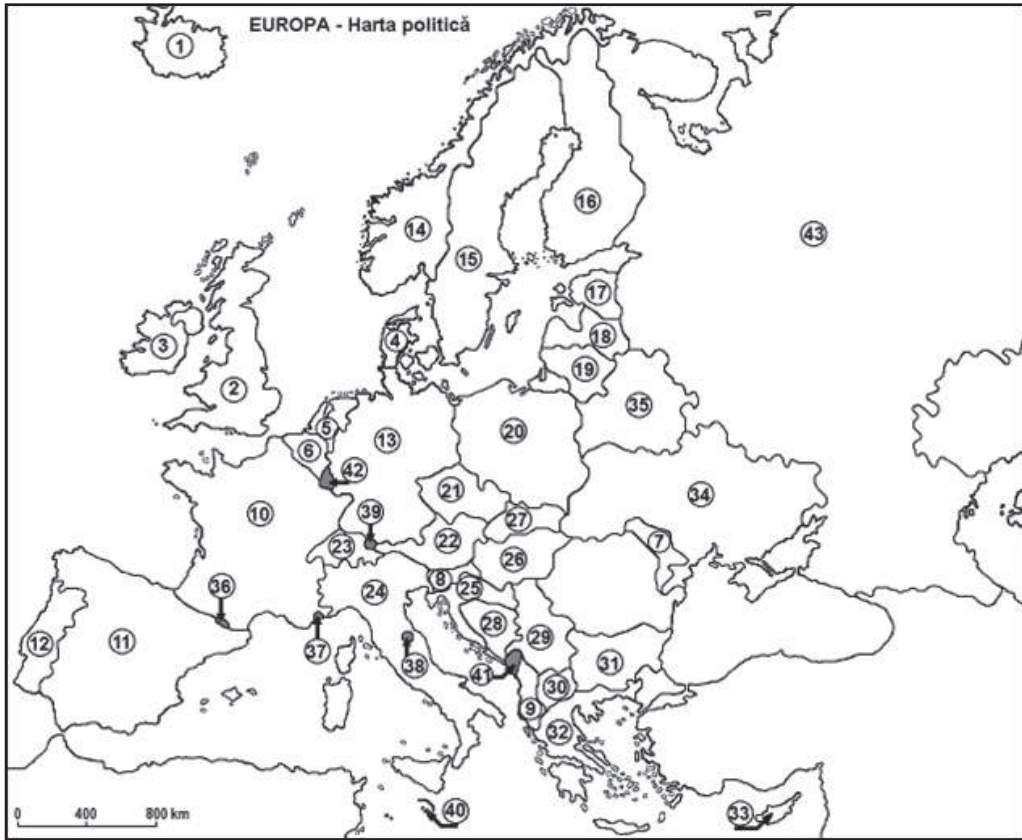
ITEMI DE FIXARE ȘI DE AUTOEVALUARE

Capitalele Europei

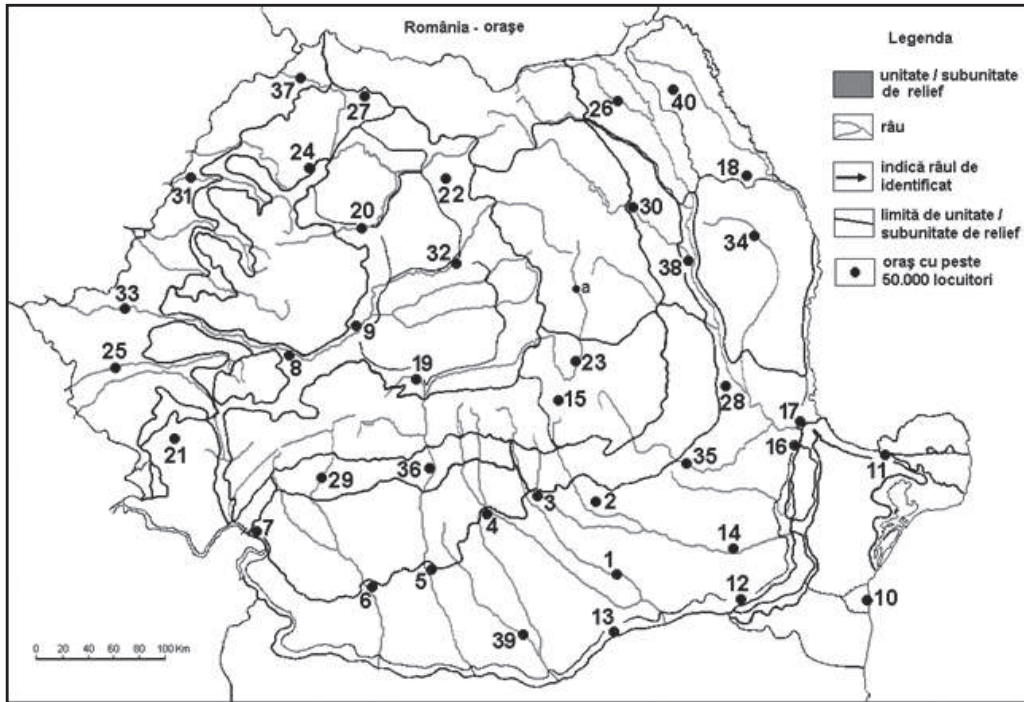
1.....	23.....
2.....	24.....
3.....	25.....
4.....	26.....
5.....	27.....
6.....	28.....
7.....	29.....
8.....	30.....
9.....	31.....
10.....	32.....
11.....	33.....
12.....	34.....
13.....	34.....
14.....	36.....
15.....	37.....
16.....	38.....
17.....	39.....
18.....	40.....
19.....	41.....
20.....	42.....
21.....	43.....
22.....	

Statele Europei

1.....	23.....
2.....	24.....
3.....	25.....
4.....	26.....
5.....	27.....
6.....	28.....
7.....	29.....
8.....	30.....
9.....	31.....
10.....	32.....
11.....	33.....
12.....	34.....
13.....	34.....
14.....	36.....
15.....	37.....
16.....	38.....
17.....	39.....
18.....	40.....
19.....	41.....
20.....	42.....
21.....	43.....
22.....	

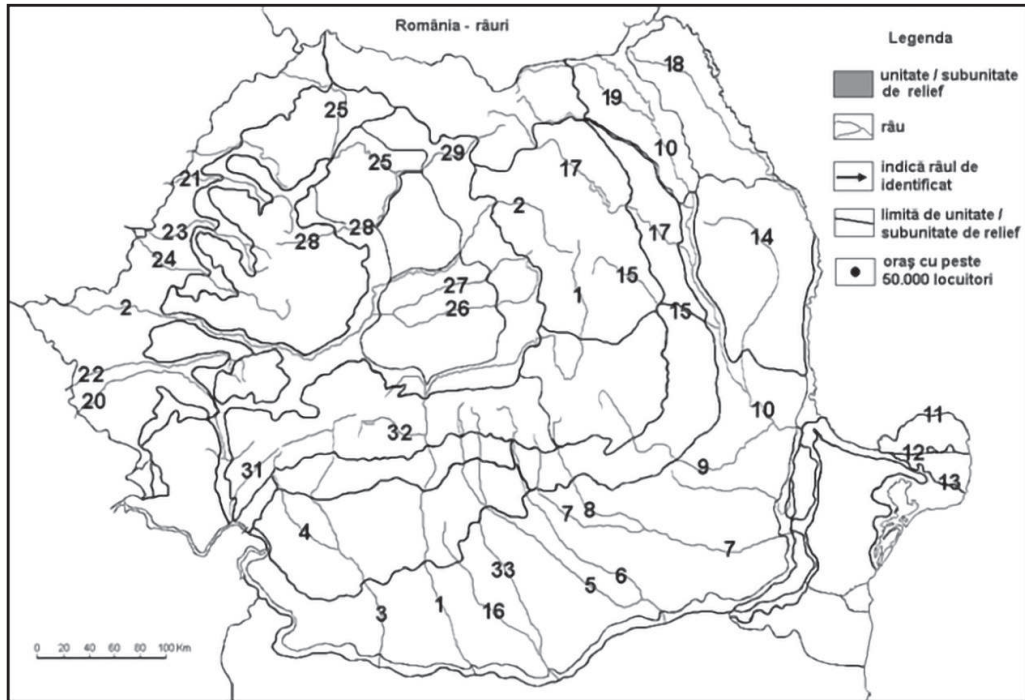
Orașele-reședință de județ ale României

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....
- 11.....
- 12.....
- 13.....
- 14.....
- 15.....
- 16.....
- 17.....
- 18.....
- 19.....
- 20.....
- 21.....

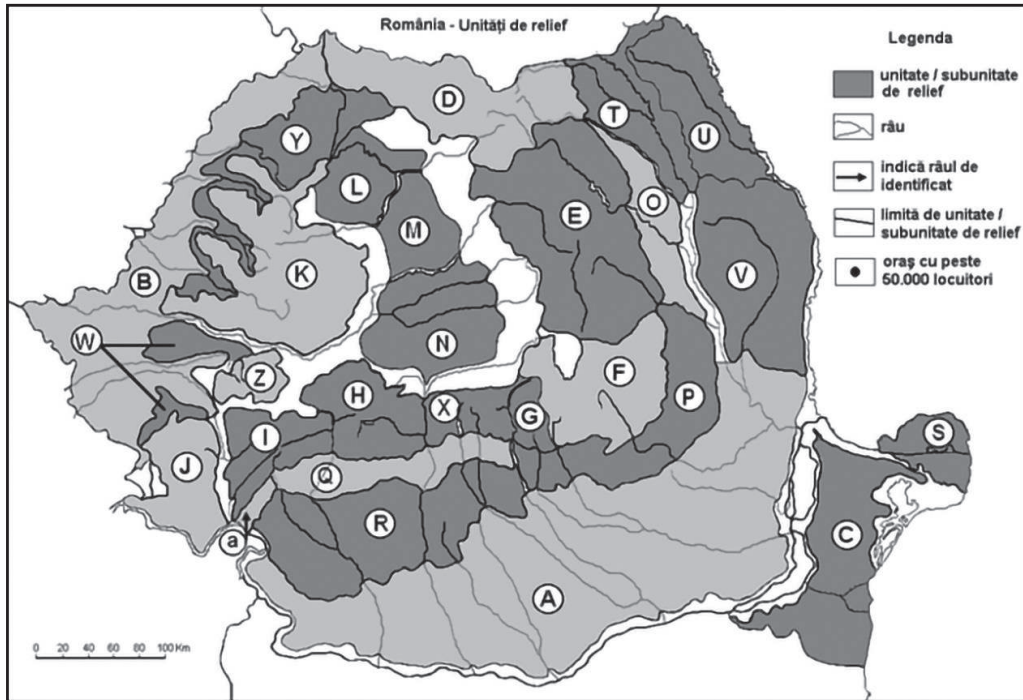
- 22.....
- 23.....
- 24.....
- 25.....
- 26.....
- 27.....
- 28.....
- 29.....
- 30.....
- 31.....
- 32.....
- 33.....
- 34.....
- 34.....
- 36.....
- 37.....
- 38.....
- 39.....
- 40.....
- a.....

Râurile României

1.....	18.....
2.....	19.....
3.....	20.....
4.....	21.....
5.....	22.....
6.....	23.....
7.....	24.....
8.....	25.....
9.....	26.....
10.....	27.....
11.....	28.....
12.....	29.....
13.....	30.....
14.....	31.....
15.....	32.....
16.....	33.....
17.....	

România – unități de relief

A.....
 B.....
 C.....
 D.....
 E.....
 F.....
 G.....
 H.....
 I.....
 J.....
 K.....
 L.....
 M.....
 N.....

O.....
 P.....
 Q.....
 R.....
 S.....
 T.....
 U.....
 V.....
 W.....
 X.....
 Y.....
 Z.....
 W.....

Partea a IV-a

TESTE

Testele acoperă, într-un mod satisfăcător, exigențele evaluării continue și ale programei de examen. Acestea pot fi utilizate din momentul începerii învățării pentru examenul de bacalaureat. Pe ansamblu, testele exced cerințele examenului, de aceea pot conduce la obținerea unei note corespunzătoare.

Există mai multe tipuri de itemi (întrebări, sarcini) în componența testelor, astfel:

- identificarea unor localizări pe hartă (râuri, orașe, state, capitale, regiuni);
- identificarea denumirilor unor elemente reprezentate pe hartă;
- identificarea unor relații spațiale între elementele reprezentate;
- precizarea unor caracteristici care nu sunt prezentate într-un mod explicit pe hărți;
- realizarea unor comparații, ordonări și descrieri ale fenomenelor reprezentate;
- explicarea unor realități sau caracteristici pornind de la datele oferite.

Testele se compun din trei părți (subiecte):

- **Subiectul I** are ca referențial principal **Europa** (îndeosebi state și capitale); nu ridică probleme deosebite;
- **Subiectul II** are ca referențial **România** (unități de relief, resurse, orașe, râuri);
- **Subiectul III** este axat îndeosebi pe **Europa și Uniunea Europeană** (existând însă și tabele, date, hărți, grafice, cu un caracter mai general).

Pentru unele țări sunt utilizate denumiri mai recente (Țările de Jos – pentru Olanda) sau simplificite (Macedonia – pentru Macedonia de Nord).

Anumite sarcini de lucru de la subiectul III au o dificultate mai ridicată decât cea presupusă de examenul de bacalaureat. Acestea presupun:

- rezolvarea unor probleme (de exemplu, calcularea densității populației, a PIB pe locuitor);
- interpretarea unor grafice (de exemplu, grafice climatice, de populație etc.);
- corelarea dintre tabele și hărți;
- compararea unor serii statistice și caracteristici.

Există, de asemenea, întrebări care presupun o anumită cunoaștere mai aprofundată, cum ar fi:

- compararea caracteristicilor (relief, climă) unor state reprezentate și marcate pe hartă, prin stabilirea unor asemănări sau deosebiri între acestea;
- comparațiile (asemănări și deosebiri) se recomandă să fie realizate în paralel, nu în succesiune;
- explicarea unor caracteristici (de exemplu factorii care au contribuit la repartiția spațială a orașelor, diferența dintre valorile densității populației din două țări etc.).

Fiecare grup de subiecte (I, II, III) are sarcinile gradate de la cele mai simple (amplasate la început), la cele cu un grad mai înalt de complexitate.

Răspunsurile se notează pe o pagină separată (pe care o vom numi, în continuare, „foaie de test”, asemănătoare foii de examen).

Câteva exemple de itemi (sarcini) și modul lor de rezolvare:

- calcularea densității populației unei țări prin împărțirea numărului de locuitori la suprafața acesteia;
- calcularea evoluției valorii populației unei țări într-un anumit interval de timp;
- calcularea valorii sporului natural (diferența dintre natalitate și mortalitate);
- stabilirea unor date valorice cu ajutorul unor grafice;
- identificarea unor valori reprezentate pe un grafic;
- calcularea valorii produsului intern brut (PIB) al unei țări (prin împărțirea valorii totale a PIB la numărul de locuitori);
- calcularea unui element solicitat (populația totală sau suprafața), pornind de la o valoare medie, (densitatea populației) și unul dintre celelalte elemente (suprafața, respectiv populația);
- calcularea unor valori pe total țară, pornind de la valori medii;
- calcularea unor diferențe de date (populație, producție, tonajul mărfurilor, numărul de turiști) pe baza unor date oferite.

Sarcinile propuse în această culegere **nu reproduc teste din subiectele reale utilizate la examene**. De asemenea, numerele, cifrele și punctajele testelor au semnificații diferite de la un test la altul, pentru a acoperi o varietate cât mai mare de situații; acestea nu reproduc notațiile și punctajele din testele reale.

Întrebările din primele două părți ale testelor (subiectele I și II) sunt egale ca dificultate cu cele din examenul real, iar cele din ultima parte (subiectul III) le depășesc sensibil, pentru a deschide și anumite oportunități presupuse de concursurile școlare (olimpiade).

TESTUL 1

Subiectul I

Harta de mai jos se referă la cerințele A-E.

Pe aceasta sunt marcate prin litere (A, B, C ...) state și prin cifre (1, 2, 3...) capitale.

Analizați harta și, pe baza acesteia, realizați următoarele cerințe:

A. Precizați:

1. Numele statului notat cu litera **I**.
2. Numele orașului-capitală marcat pe hartă cu numărul 13.

4 p.

B. Scrieți pe foaia de test răspunsurile corecte care completează afirmațiile de mai jos:

1. Capitala statului notat cu litera **C** se numește
2. Statul marcat pe hartă cu litera **F** se numește
3. Insula Sardinia aparține statului marcat pe hartă cu litera

6 p.

C. Scrieți pe foaia de test litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Capitala statului notat cu litera **J** este:

a. Moscova;	c. Chișinău;
b. Kiev;	d. Minsk.

2. Munții Alpi sunt situați în partea de nord a statului marcat pe hartă și notat cu litera:

a. H;	b. I;	c. F;	d. A.

3. Marea Nordului mărginește statul notat cu litera:

a. D;	b. B;	c. I;	d. H.

4. În partea de vest a statului notat cu litera **G** se află statul denumit:

a. Finlanda;	b. Polonia;	c. Norvegia;	d. Danemarca.

4 x 2 p. = 8 p.

D. Prezentați trei deosebiri între **relieful** statului marcat și notat cu litera **D** și relieful statului notat cu litera **F**.

Deosebirile se pot referi la următoarele elemente: aspectul țărmului, altitudinea reliefului, structura substratului, treptele de relief, formele de relief etc.

3 x 2 p. = 6 p.

E. Explicați:

1. Importanța celui mai mare fluviu care străbate statul notat cu litera **A** și se varsă în Marea Nordului.

2. O cauză a densității reduse a populației în partea de nord a statului notat cu litera **G**.

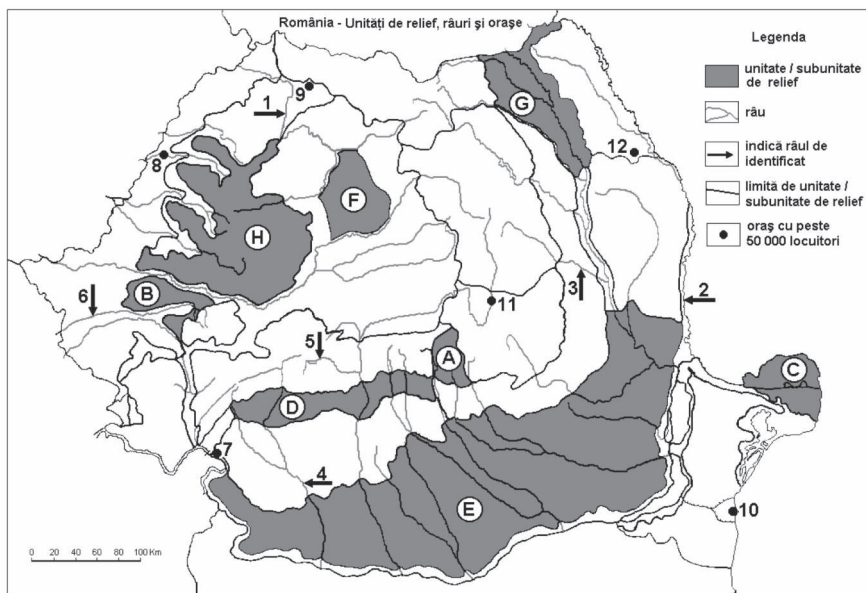
3. Existența unor suprafețe mari de păduri în Suedia și Finlanda.

3 x 2 p. = 6 p.

Subiectul I = 30 p.

Subiectul II

Harta de mai jos se referă la cerințele A–D. Pe aceasta sunt marcate prin litere (A, B, C ...) unități majore de relief, iar prin cifre (1, 2, 3 ...) râuri și orașe.

Analizați harta și, pe baza acesteia, realizați următoarele cerințe:

A. Precizați:

1. numele orașelor marcate pe hartă cu **9** și **10**;
2. numele râurilor notate cu cifrele **1** și **3**;
3. numele unităților de relief notate cu literele **A** și **G**.

6 x 2 p. = 12 p.

B. Scrieți pe foaia de test litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. În unitatea de relief notată cu F există resurse de:

- a. cărbuni; b. gaze naturale; c. minereuri neferoase; d. petrol.

2. O amenajare hidroenergetică importantă se află pe râul notat cu cifra:

- a. 3; b. 4; c. 5; d. 6.

3. Cele mai mari altitudini se află în regiunea notată cu:

- a. A; b. C; c. E; d. F.

4. Orașul marcat pe hartă cu numărul 11 este străbătut de râul:

- a. Mureș; b. Olt; c. Prahova; d. Siret.

4 x 2 p. = 8 p.

C. Prezentați trei deosebiri între regiunile notate pe hartă cu literele **H** și **G**, referitoare fiecare la:

- poziția geografică (în cadrul țării);
- treapta de relief căreia îi aparține fiecare;
- tipul (nuanța de climă);

3 x 2 p. = 6 p.

D. Prezentați:

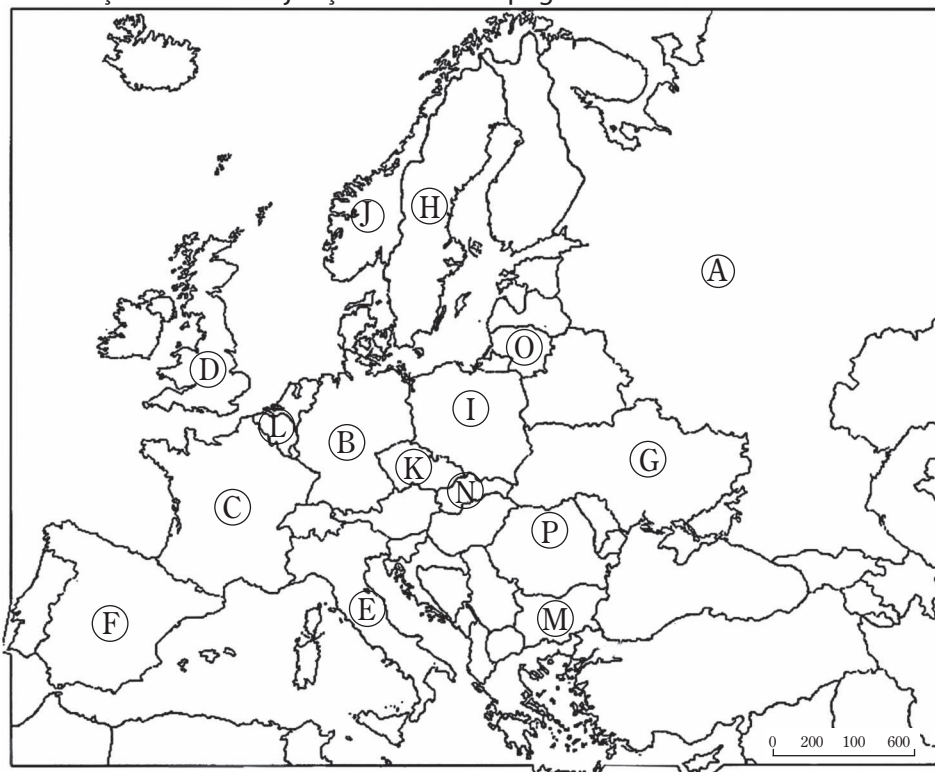
- un element care să demonstreze importanța turistică a regiunii marcate pe hartă cu litera **C**;
- un element care favorizează dezvoltarea agriculturii în unitatea de relief notată cu litera **E**.

2 x 2 p. = 4 p.

Subiectul II = 30 p.

Subiectul III

Analizați harta de mai jos și tabelul de la pagina următoare.

Țara (litera marcată pe hartă)	Producția de energie electrică (mld. kwh/an)	Producția de energie electrică (kwh/loc.)	Pondere din totalul mondial (%)
A	1 010	6 500	5,6
B	612	6 500	3,5
C	542	9 100	3,4
D	320	7 100	2,4
E	285	5 200	1,8
F	245	5 900	1,0
G	170	3 900	0,9
H	160	16 400	0,9
I	140	3 900	0,9
J	120	24 000	0,8

A. Analizați tabelul de mai sus și, pe baza acestuia și a hărții, precizați:

1. Numele statului reprezentat pe hartă și menționat în tabel cu cea mai mare producție de energie electrică pe cap de locuitor.
2. Precizați, pe baza datelor din tabel, cu aproximație, producția mondială actuală de energie electrică.
3. Calculați producția totală de energie electrică a Peninsulei Scandinave.
4. Numele statelor cu producții egale de energie electrică pe cap de locuitor.

4 x 2 p. = 8 p.

B. Pe baza tabelului și a hărții, identificați:

1. Numele statului cu 1% din producția mondială de energie electrică.
2. Denumirea țării situate integral în Europa, având cea mai mare producție totală de energie electrică.
3. O resursă naturală regenerabilă care este utilizată într-o proporție mare în obținerea energiei electrice în statele marcate cu literele **J** și **H**.
4. Numele a două țări care au câte 3,4 și 3,5 din producția mondială de energie electrică.

4 x 2 p. = 8 p.

C. Pentru statul notat pe hartă cu litera **E**, precizați:

1. numele;
2. două state vecine, membre ale Uniunii Europene;
3. producția de energie electrică;
4. două orașe (în afara capitalei);
5. două unități de relief.

5 x 2 p. = 10 p.

D. Prezentați numele unei unități de relief și al capitalei statului notat cu **N**.

2 x 2 p. = 4 p.

Subiectul III = 30 p.

Total punctaj (I, II, III) = 90 p.

Din oficiu = 10 p.

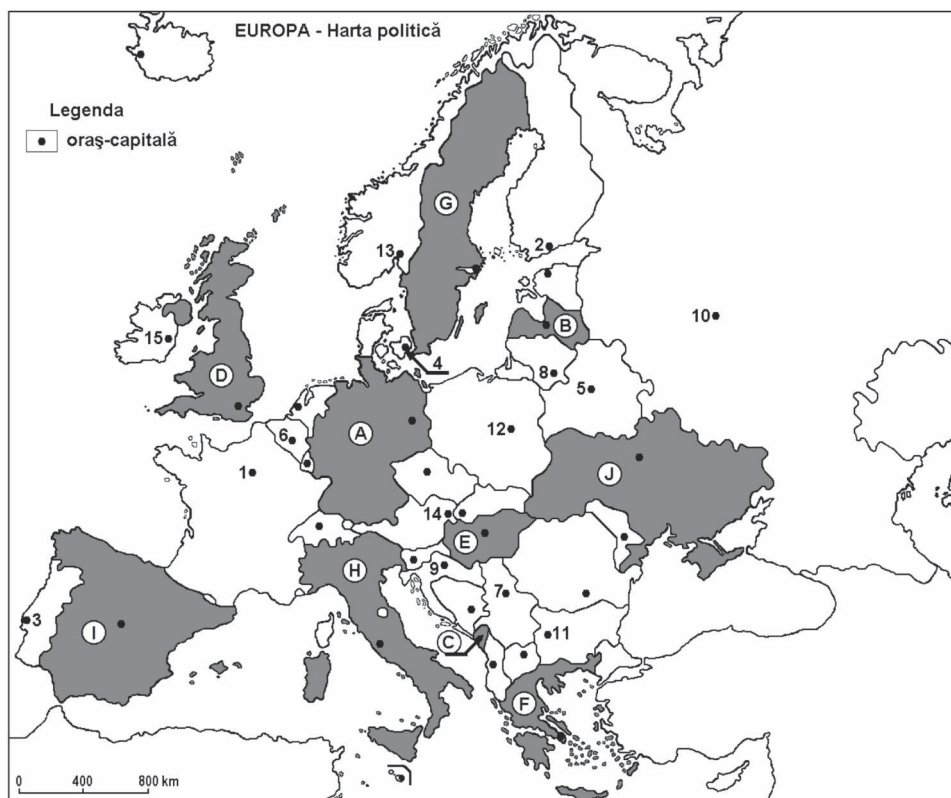
Total test = 100 p.

TESTUL 15

Subiectul I

Harta de mai jos se referă la cerințele A-E.

Pe aceasta sunt marcate prin litere (A, B, C ...) state și prin cifre (1, 2, 3 ...) orașe-capitale.

Analizați harta și, pe baza acesteia, realizați următoarele cerințe:

A. Precizați:

1. numele statului marcat cu litera **C**;
2. numele orașului-capitală notat cu cifra **6**.

2 x 2 p. = 4 p.

B. Scrieți pe foaia de test răspunsurile corecte care completează afirmațiile de mai jos:

1. Orașul notat cu cifra **8** este capitala statului
2. Statul notat cu litera **E** se numește
3. Orașul notat cu **2** se numește

3 x 2 p. = 6 p.

C. Scrieți pe foaia de test litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Relieful statului marcat cu litera **H** cuprinde Munții:

a. Apenini;	c. Carpați;
b. Dinarici;	d. Pirinei.

2. Capitala Copenhaga este marcată pe hartă cu cifra:

a. 2;	b. 3;	c. 4;	d. 11.

3. Capitala notată cu **13** este:

a. Helsinki;	b. Riga;	c. Stockholm;	d. Oslo.

4. Cu litera **B** este notat statul:

a. Estonia;	b. Letonia;	c. Lituania;	d. Finlanda.

5. Cele mai ridicate temperaturi medii anuale sunt localizate în statul marcat și notat cu litera:

a. A;	b. G;	c. H;	d. C.

5 x 2 p. = 10 p.

D. Precizați trei deosebiri între clima statului marcat cu litera **J** și clima statului marcat cu litera **G**. Deosebirile se pot referi la oricare dintre elementele climei: factorii genetici, tipul de climă, temperaturi medii anuale, vara, iarna, precipitații, vânturi etc.

3 x 2 p. = 6 p.

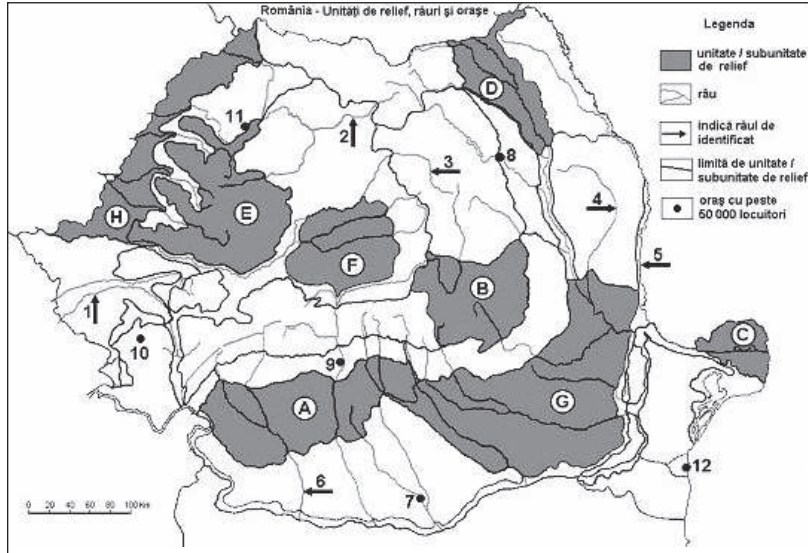
E. Prezentați doi factori care influențează diferențierile vegetației în spațiul european.

2 x 2 p. = 4 p.

Subiectul I = 30 p.

Subiectul II

Harta de mai jos se referă la cerințele A–C. Pe aceasta sunt marcate prin litere (A, B, C ...) unități de relief, iar prin cifre (1, 2, 3 ...) orașe.

A. Scrieți pe foaia de test litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Altitudinile minime se întâlnesc în unitatea de relief notată cu:

- a. H; b. G; c. D; d. C.

2. Aparțin bazinelor hidrografice ale râurilor Mureș și Olt râuri care străbat regiunile notate cu:

- a. H și D; b. B și G; c. F și B; d. A și B.

3. Cele mai mari deosebiri sub aspectul reliefului se pot observa în cazul unităților de relief notate cu:

- a. C și B; b. A și G; c. H și F; d. E și B.

4. Orașul notat cu **10** este:

- a. Timișoara; b. Lugoj; c. Reșița; d. Orșova.

5. Orașul notat cu cifra **8** este:

- a. Bacău; b. Iași; c. Suceava; d. Piatra-Neamț.

6. Orașul notat cu **7** este:

- a. Craiova; b. Alexandria; c. Târgoviște; d. Pitești.

7. Orașul notat cu **11** este:

- a. Satu Mare; b. Zalău; c. Baia Mare; d. Cluj-Napoca.

8. Resurse de lignit sunt localizate în unitatea de relief notată cu litera:

- a. A; b. D; c. C; d. F.

8 x 2 p. = 16 p.

B. Comparați unitatea de relief notată cu **C** cu unitatea de relief notată cu **B**, precizând patru deosebiri sub raportul caracteristicilor de bază ale climei (factorii genetici, elementele climei – temperatura medie, precipitații, vânturi, nuanțe de climă).

4 x 2 p. = 8 p.

C. Explicați influența climei (radiația solară, temperatura medie, regimul temperaturii, cantitatea de precipitații, tipul de climă etc.) asupra hidrografiei (forma rețelei hidrografice, tipurile de lacuri, acumulările de ape subterane, debitul râurilor etc.), precizând trei elemente (exemple) din țara noastră în acest sens.

3 x 2 p. = 6 p.

Subiectul II = 30 p.

Subiectul III

Tabelul următor redă populația unor țări în anii 1990, 2000 și 2022 și densitatea populației în anul 2022. Pe baza tabelului, realizați următoarele cerințe:

Țara	Populația (mil. loc.) în anii			Densitatea populației (loc./km ² , în 2022)
	1990	2000	2022	
Austria	7,7	8,1	9,1	109
Belarus	10,3	10,0	9,2	44
Belgia	10,0	10,3	11,7	381
Bulgaria	8,9	8,2	6,5	60
Finlanda	5,0	5,2	5,5	16
Franța	56,7	59,0	65,8	121
Grecia	10,1	10,0	10,5	80
Irlanda	3,5	3,8	5,1	73
Polonia	38,1	38,7	38,0	121
Portugalia	9,9	10,0	10,5	113
Spania	38,8	39,9	47,3	93
România	23,2	22,4	19,1	80

A. Notați pe foaia de test:

1. Numele unei țări cu cea mai mare densitate absolută a populației în anul 2022 și valoarea acesteia.

2. O asemănare între țările cu același număr de locuitori în anul 2000, sub raportul datelor din tabel.

3. Țara cu cea mai mare creștere absolută a populației în anul 2022 față de anul 1990 și valoarea acesteia.

4. Creșterea totală (cu aproximație) a populației Peninsulei Iberice între 1990 și 2022.

5. Scăderea totală a populației României și a Bulgariei, luate la un loc, între 1990 și 2022.

6. O cauză a densității reduse a populației în Finlanda.

6 x 2 p. = 12 p.

B. Notați pe foaia de test:

1. Numele capitalei țării cu cel mai mic număr de locuitori.

2. Numele capitalei unei țări central-europene și alpine fără ieșire la mare.

3. Numele capitalei țării cu cel mai mare număr de locuitori.

3 x 2 p. = 6 p.

C. Pentru **Belgia**, precizați:

1. numele unui stat vecin;

2. o cauză a evoluției populației între 1990 și 2022;

3. numele unui port la Marea Nordului.

3 x 2 p. = 6 p.

D. Prezentați trei cauze posibile ale creșterii populației țării cu cel mai mare număr de locuitori (2022) din tabel.

3 x 2 p. = 6 p.

Subiectul III = 30 p.

Total punctaj (I, II, III) = 90 p.

Din oficiu = 10 p.

Total test = 100 p.

Partea a VI-a

BAREME

TESTUL 1

Subiectul I

- A. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Spania; 2. Oslo.
- B. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru trei răspunsuri corecte, astfel: 1. Podgorica; 2. Grecia; 3. H.
- C. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. b; 2. a; 3. a; 4. c.
- D. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare deosebire (în total trei) dintre: relief mai înalt în F decât în D, relief vechi în D (caledonian și hercinic) în raport cu F, modelare glaciară în D și relief vulcanic în F; predomină munții în F etc.
- E. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare explicație, astfel: 1. Rinul este principala axă fluvială a Germaniei și a Europei; 2. Condițiile climatice aspre; 3. Sunt condiții climatice reci, precipitațiile sunt mari și duc la formarea pădurilor (de conifere).

Subiectul II

- A. Se acordă în total 12 p., câte 4 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Baia Mare și Constanța; 2. Someș, Trotuș; 3. grupa Bucegi, Podișul Sucevei.
- B. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. b; 2. c; 3. a; 4. b.
- C. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare element, astfel: a. H în partea central-vestică a țării, G în nord-est; b. treaptă montană în H și podiș în G; c. climat cu influențe oceanice în H și cu influențe scandinavo-baltice, de podiș, în G.
- D. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru două caracteristici dintre următoarele, astfel:
 - 1. peisaje, vegetație, faună, apă, turism acvatic;
 - 2. suprafață extinsă, soluri fertile, teren neted, climă favorabilă.

Subiectul III

- A. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Norvegia; 2. 24 500 mld. kwh/an (245 mld. x 100); 3. 40 400 mld. kwh/an; 4. Federația Rusă și Germania.
- B. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Spania; 2. Germania; 3. hidroenergia; 4. Franța și Germania.
- C. Se acordă în total 10 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Italia; 2. dintre Franța, Austria, Slovenia; 3. 285 mld. kwh/an; 4. Milano, Torino, Napoli etc. 5. la alegere dintre Munții Alpi, Munții Apenini, Câmpia Padului.
- D. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru Munții Carpați, Bratislava.

TESTUL 2

Subiectul I

- A. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Belarus; 2. Sarajevo.
- B. Se acordă în total 10 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri: 1. b; 2. a; 3. c; 4. b.; 5. c.
- C. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect dintre: depărtarea de mări și ocean, altitudinea reliefului (și prezența unor lanțuri montane), circulația aerului, întinderea uscatului etc.
- D. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: Sofia, Berlin, Lisabona.
- E. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru câte o deosebire, astfel: climat montan în D și de podiș în E, temperaturi mai ridicate în E, precipitații mai mari în D etc.

Subiectul II

- A. Se acordă în total 12 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri: 1. b; 2. a; 3. d; 4. a; 5. a; 6. c.
- B. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru patru deosebiri dintre: 1. două deosebiri referitoare la climă, dintre: precipitațiile mai mari în C decât în B, climat oceanic în C și continental în B etc.; 2. două deosebiri dintre: podiș în A, câmpie în D; suprafață netedă în D și mai accidentată în A; roci diferite, fundament diferit.
- C. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare caracteristică dintre cele de mai jos, sau oricare alta corectă: o mare semiînchisă (cu o legătură dificilă cu oceanul), are marea foarte reduse, curenți circulari creați de vânt, are două straturi: la suprafață (0–200 m), un strat mai dulce, cu oxigen și viață, la adâncime (peste 200 m adâncime), cu hidrogen sulfurat, fără viețuitoare etc.; este în ușoară creștere.
- D. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru: Reducerea sporului natural din cauze diferite (sociale, economice) duce la scăderea populației țării și depopularea unor regiuni. Cauze: diferențe între sat și oraș, activități de formare a tinerilor în timp îndelungat etc.

Subiectul III

- A. Se acordă în total 10 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri: a. Slovenia; b. România; c. Islanda; d. Țările de Jos; e. Islanda.
- B. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri: a. Slovenia și Albania; b. Letonia și Macedonia; c. Țările de Jos și Elveția.
- C. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru următoarele explicații: 1. condiții climatice foarte aspre; 2. câmpie, climă, economie; 3. nivel de trai ridicat, apărare, economie; 4. condiții de climă, dezvoltare, economie etc.
- D. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru trei caracteristici : Rotterdam; relieful este jos, neted, de câmpie; are un climat oceanic.

TESTUL 3

Subiectul I

- A. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: Lituania, Zagreb.
- B. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect: 1. Tirana; 2. Austria sau Liechtenstein; 3. Andorra la Vella.
- C. Se acordă în total 10 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns, astfel: 1. d; 2. c; 3. c; 4. b; 5. c.
- D. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru: 1. două exemple, la alegere dintre: Munții Balcani (Stara Planina), Rila, Rodopi, Podișul Prebalcanic, Câmpia Traciei Superioare; 2. un port dintre Varna, Burgas, Ruse.
- E. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru două răspunsuri dintre: climat temperat-oceanic în A și rece în F; climă montană și alpină în F; precipitații mai mari în A etc.

Subiectul II

- A. Se acordă în total 10 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri: 1. d; 2. b; 3. a; 4. b; 5. d.
- B. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru două deosebiri dintre: climat oceanic în C și continental în A; precipitații mai mari în C; continentalism termic în A; climat montan în C și de câmpie în A; temperaturi mai mari în A etc.
- C. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru două explicații dintre: panta redusă a reliefului; debit mare de aluviuni; curent circular al mării; lipsa mareelor etc.
- D. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru patru elemente: 1. relief jos, climă și soluri favorabile; 2. la alegere dintre: Craiova, Slatina, Pitești, Târgoviște, Ploiești, Buzău; 3. un port dintre: Turnu Măgurele, Giurgiu, Călărași; 4. continentalism termic, ariditate, secete.
- E. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru a. două asemănări dintre: relief de câmpie, aceleași tipuri genetice de câmpii, (löss, văi paralele etc.); b. o asemănare dintre: resurse asemănătoare (petrol); potențial agricol ridicat.

- E. Se acordă în total 4 p., câte 2 p. pentru două cauze dintre: dotări, condiții de viață și de educație, servicii, facilități etc.

TESTUL 15

Subiectul I

- A. Se acordă 4 p., câte 2 p. pentru: 1. Muntenegru; 2. Bruxelles.
- B. Se acordă 6 p., câte 2 p. pentru: 1. Lituania; 2. Ungaria; 3. Helsinki.
- C. Se acordă în total 10 p., câte 2 p. pentru: 1. a; 2. c; 3. d; 4. b; 5. c.
- D. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare deosebire (în total trei), dintre: climat oceanic și subpolar în G, climat continental în J; influență oceanică în G, continentală în J; temperaturi medii mai mari în J, mai mici în G; veri călduroase în J, moderate în G; circulație vestică și polară în G, din nord-est în J; zile tropicale în J, geruri frecvente în G.
- E. Se acordă 4 p., câte 2 p. pentru câte un factor (în total doi), dintre: diferența de climă între sud și nord, continentalismul datorat întinderii mari în partea de est (unde sunt stepe), relieful care creează sectoare de vegetație alpină.

Subiectul II

- A. Se acordă în total 16 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. d, 2. c, 3. a, 4. c, 5. d, 6. b, 7. b, 8. a.
- B. Se acordă în total 8 p., câte 2 p. pentru patru caracteristici, dintre: climat montan în B, climat de câmpie în C; precipitații mai ridicate în B decât în C; vânturi mai puternice în B; scăderea temperaturii cu înălțimea în B și uniformitate termică în C; influențe pontice în C; precipitații solide mai mari în B.
- C. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru trei explicații dintre: precipitațiile bogate asigură debit hidrografiei; temperatura medie influențează temperatura rețelei hidrografice; climatul cu precipitații bogate facilitează formarea lacurilor și acumulările subterane; regimul precipitațiilor influențează debitul și regimul râurilor.

Subiectul III

- A. Se acordă în total 12 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri: 1. Belgia, 381 loc./km²; 2. Belarus, Grecia (populația este în scădere ușoară), Portugalia (fiecare cu 10 mil. loc. în 1990); 3. Franța (9 mil.); 4. aproape 7,9 mil. loc; 5. peste 5 mil. loc; 6. condiții neprielnice, temperaturi scăzute, păduri întinse.
- B. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru fiecare răspuns corect, astfel: 1. Dublin; 2. Viena; 3. Paris.
- C. Se acordă în total 6 p., câte 2 p. pentru următoarele răspunsuri, astfel: 1. Țările de Jos, Germania, Luxemburg, Franța (la alegere); 2. creștere datorată sporului total; 3. Anvers, Ostende (la alegere).

Cuprins

INTRODUCERE	3
Partea I	
ELEMENTE DE REPER	5
Partea a II-a	
DATE DE INFORMARE	10
Partea a III-a	
ITEMI DE FIXARE ȘI DE AUTOEVALUARE	29
Partea a IV-a	34
TESTE.....	34
TESTUL 1	36
TESTUL 2	41
TESTUL 3.....	46
TESTUL 4.....	51
TESTUL 5.....	56
TESTUL 6.....	61
TESTUL 7.....	66
TESTUL 8.....	71
TESTUL 9.....	76
TESTUL 10.....	81
TESTUL 11.....	86
TESTUL 12.....	91
TESTUL 13.....	96
TESTUL 14.....	102
TESTUL 15.....	108
TESTUL 16.....	113
TESTUL 17.....	118
TESTUL 18.....	123
TESTUL 19.....	129
TESTUL 20.....	135
Partea a V-a	
ALTE ÎNTREBĂRI ȘI ITEMI	141
Partea a VI-a.....	144
BAREME.....	144

Octavian Mândruț

BAC

GEOGRAFIE

Prezenta culegere continuă la un nivel nou culegerile anterioare care au însoțit manualul de geografie al Editurii Corint, ca parte a sistemului de instruire (manual, ghidul profesorului, atlase școlare) derivat din noul curriculum școlar pentru clasa a XII-a, *Europa – România – Uniunea Europeană*.

Culegerea din acest an cuprinde următoarele părți:

- elemente de reper (pentru localizarea cartografică a fenomenelor);
- date de informare complementare (țările prevăzute în programa de examen, elemente de geografie a Europei, regiunile geografice ale României);
- 20 de teste constituite conform cerințelor examenului de bacalaureat și evaluării continue, cu trei tipuri de subiecte;
- alte întrebări și itemi care dezvoltă dimensiunea explicativă a învățării;
- baremele asociate testelor.

Lucrarea poate fi utilizată pentru pregătirea examenului de bacalaureat, fiind alcătuită în conformitate cu programa de examen.